Vriendenkring

Maandblad van de Nederlandse Quakers.
Het Religieus Genootschap der Vrienden
94e Jaargang, nr. 1, januari 2023

Als de penning is verdwenen straalt het licht in de kristallen
Judaspenning met rijpkristallen, (foto redactie)

De Vriendenkring ISSN: 0167 – 3807

Maandblad van het Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers)

Abonnementsprijs: Nederl.: **€30,00 per jaar**
Europa en Wereldwijd **€75,00 per jaar**
Email abonnement (PDF) €5,00 per jaar

Deze Vriendenkring is gedrukt op milieuvriendelijk papier met deze drie certificaten

Het gebeurt helaas weleens dat abonnees vergeten te betalen. Maak daarom van de betaling van het abonnement
een periodieke overmaking. Bankrekening: **NL65 TRIO 0212 3772 64** t.n.v. Quakers met vermelding van 'Abonnement De Vrienden- kring'. Voor buitenland: (BIC) TRIONL2U. Nieuwe abonnees, adreswijzigingen en betalingen email: *vriendenkringredactie@gmail.com*

Redactieleden:
Eindredactie: Sytse Tjallingii, Van Nispensingel 5, 8016 LM, Zwolle, tel. 038-4608461/06-40030923.
Email: *vriendenkringredactie@gmail.com*,
Schrijver: Hylkia Nieuwerth
Redactielid: Els Ramaker
Correctie: Hylkia, Els en Frieda Oudakker.

Voor abonnees met gezichts- of leesproblemen was er een gesproken versie van De Vriendenkring. Als je hier behoefte aan hebt neem dan contact op met de redactie.

Kopij voor De Vriendenkring is heel erg welkom voor de 15e van iedere maand! (Tenzij anders afgesproken).

De Vriendenkring staat in kleur op de website, waar je nog een schat aan aanvullende en actuele informatie over de Quakers vindt. Bezoek daarom geregeld de Quaker website: *www.Quakers.nu*

De Nederlandse Quakers hebben, naast de website quakers.nu (waarop de Vriendenkring te vinden is), een Facebookpagina “Quakers Nederlandse Jaarvergadering” voor berichten en een besloten Facebookgroep “Nederlandse Jaarvergadering” voor onderling gesprek, ook met Vriendenkring-abonnees. Lid word je met de betreffende knop op facebook.com/groups/820840817925912

In dit nummer:

Retraite: Met Hart en Ziel 3
Van de redactie 4
Licht tegen Donker 5
Wie of wat is God? 6
Godsbeelden 8
Hoe helpt Innerlijk Licht in de wereld? 9
Vrienden in het Westbroekpark (2) 11
Diep luisteren 12
Vredesgetuigenis en Oekraïne 20
Vrede in Oekraïne 23
Anthony Benezet 25
Bajesindrukken 29
Geef je kleinkind een leefbare wereld cadeau 33
Warmetruiendag: 10 febr. 2023 35
Een kapitein van een slavenschip 36
Geen Henk of Piet, maar Mohammed 38
Woodbrooke, Quakercentrum Cursussen 41
Vrienden in het hele land 42
Waar zijn Quakerbijeenkomsten? 43
Afschaffing slavernij 44

Retraite: Met Hart en Ziel

Je kunt je nog opgeven voor de Quaker-retraite in het weekend van 10, 11 en 12 maart 2023 in de Abdijhoeve Bethlehem in Doetinchem bij de monniken van het Willibrordklooster. Het inspirerende thema is: “Met Hart en Ziel” . Dat thema gaat ons mee nemen naar waar wij met Hart en Ziel voor gaan. We zullen dit thema in de komende tijd verder uitwerken en vragen aan iedereen die mee doet ook zelf het thema te doorvoelen en er teksten en liederen bij te zoeken. We willen jullie vragen om je zo snel mogelijk op te geven bij Marlies Tjallingii, marliestjallingii@home.nl of telefonisch 06-23869715. Er is nog plaats voor enkele deelnemers.

Van de redactie

Het gedicht van Karel Eykman ‘Licht tegen donker’ geeft voor mij heel mooi aan hoe het in het leven telkens gaat over hoe het Licht het donker doet verdrijven. De artikelen ‘Diep luisteren’, ‘Werken aan Vrede’ gaan over licht in de duisternis brengen. Ook de strijd om de slavernij af te schaffen in de loop van de geschiedenis is hier een goed voorbeeld van.
De ‘Gulden Regel’, speelt een belangrijke rol in de strijd voor een eerlijke behandeling van ieder mens. Christus zei (Lucas 6:31 en in de Bergrede Mattheus 7:12,) “Behandel andere mensen net zoals jezelf behandeld wilt worden” (Rechte Bijbel 2018). Ook Confucius en Boeddha, hebben deze regel al eerder verkondigd. In het Hindoeïsme, in de Griekse en Romeinse oudheid zijn er veel voorbeelden van deze regel te vinden. De toepassing ervan was helaas vaak ver te zoeken. Helaas komen we ook juist uitspraken tegen die pleiten voor de slavernij. Bijvoorbeeld de Brief van Paulus aan Titus 2:9-10 “Slaven moeten in alles het gezag van hun meester erkennen en het hem naar de zin maken. Ze mogen hem niet tegenspreken of van hem stelen, maar moeten laten zien dat ze volkomen betrouwbaar zijn. Dan verhogen ze in alles wat ze doen het aanzien van de leer van God, onze redder.” Deze dubbelheid komt ook goed naar voren in het verhaal van de kapitein van een slavenschip rond 1720 op blz 37. Hoe kunnen we ons inleven in zijn situatie?
Omdat de Quakers zo’n belangrijke rol hebben gespeeld in de afschaffing van de slavernij hiervoor aandacht in deze Vriendenkring. Francis Daniel Pastorius en drie andere Quakers stelden in 1688 de Germantown (Pennsylvania) Petitie op en legden die aan hun meeting voor. Benjamin Lay (1682-1759), was juist radicaal en strijdvaardig ook ten opzichte van zijn mede-Quakers in zijn strijd tegen de slavenhandel en het houden van slaven. (zie het februari en het augustusnummer). Lees het artikel van Rutger Bregman over Anthony Benezet (1713-1784) Anthony Benezet ging op een heel ander manier te werk: diplomatiek, steun zoekend ook buiten de Quakergemeenschap. (blz 26 e.v.).
Wellicht kunnen we uit deze strijd leren hoe we met Licht de duisternis kunnen verdrijven bij de grote uitdagingen van de huidige tijd: Klimaatonrechtvaardigheid, Oorlog en Bewapening, Vluchtelingen stromen en nog veel meer problemen die hiermee samenhangen.
Ook in deze Vriendenkring veel inspiratie voor de persoonlijke en maatschappelijke toepassing van ‘Licht in de duisternis’ brengen en de Gulden Regel toepassen.
Sytse Tjallingii (redacteur)

Licht tegen Donker

Gedicht van Karel Eykman, uit Ik wou dat ik een vogel was 2001

Licht dat wil ingaan
tegen donkere nachten
tegen duistere machten.
De morgen breekt aan.

Toen de zon aan de slag kon
ging het donker verdwijnen,
mocht de aarde verschijnen.
Dat begon met de zon.

Kijk dan en zie maar
maak het licht levend
wordt zelf lichtgevend
voor jezelf en elkaar

Wie of wat is God?

Door Jan Peeters

De Zon als centrum van het Universum

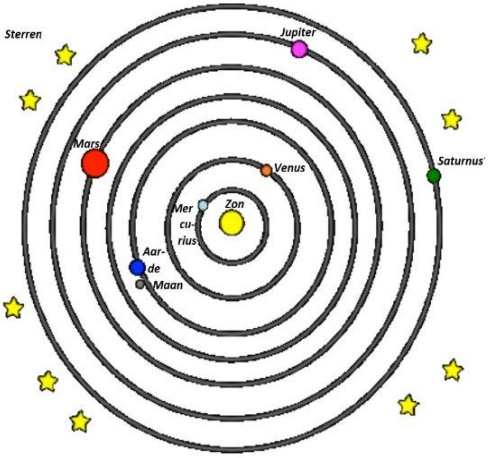

Ik las met interesse de bijdragen in de Vriendenkring van december 2022 over Wat of wie is God? Dit is een persoonlijke visie over dit onderwerp. Bij het woordje 'God' krijgen we talrijke gedachten en interpretaties voorgeschoteld. Met onze voorstelling van God zijn we van kindsbeen beïnvloed door wat onze omgeving dacht en predikte. De mens van enkele eeuwen geleden had daarbij een heel ander beeld van de schepping dan de visie die we nu krijgen door het voortschrijdend inzicht van wetenschap en kennis. Voor middeleeuwers was de aarde het centrum van het heelal en de mens de kroon op de schepping. Op 6 dagen had God dat gefikst, zowat 6000 jaar geleden. Zo staat dat in de Bijbel, het woord van God. Toen Copernicus en later Galilei vanaf de 16de eeuw verkondigden dat de aarde rond de zon draaide was het kot te klein. Galilei werd tot huisarrest veroordeeld. Wetenschap heeft zich echter onverdroten verder ontwikkeld en oude theologische inzichten moesten noodgedwongen bijgepast worden. Nadien bleek dat de zon maar een onbetekenend sterretje in een onmeetbaar heelal is. Pas vorige eeuw kwam men met een oerknal op de proppen, die zowat 13 miljard jaar geleden heeft plaatsgevonden. Wat voorheen of buiten ons gezichtsveld en lichtsnelheid van 13 miljard lichtjaren bestaat blijft een voorlopig onbeantwoord vraagteken. Daarmee hebben wetenschappers voor een deel de rol van theologen overgenomen. Zij onderzoeken de natuur en hun bevindingen leren ons veel over schepping en schepper. Galilei werd pas in 1992 gerehabiliteerd door de paus. Ook de evolutietheorie wordt nu aanvaard in de meeste kerkelijke middens. De evolutie kunnen we bezien als het mechanisme van de schepping.

Maar de vraag blijft, wie of wat is de schepper? Ik ondervond dat de Bijbel, het eeuwenoude boek van (of over) God ons veel kan bijbrengen. Persoonlijk heb ik veel inspiratie gevonden in de Bijbel. De verhalen hoeven we niet letterlijk te nemen, maar wel ernstig. Het zijn lessen die iets meegeven over het mysterie God. Een prachtig en leerzaam verhaal uit de Bijbel dat ons iets leert over God vinden we terug in Exodus 3: 13-15. Mozes

treedt hierbij in dialoog met God. Een babbeltje met de Allerhoogste dat ons verduidelijkt wat God in feite is. Helaas... de meeste Bijbelvertalingen laten ons in de steek bij de weergave van deze passage. Alle populaire Bijbelvertalingen verdraaien en mismeesteren de betekenis van deze diepgaande openbaring over God. Mozes vraagt nieuwsgierig aan God naar diens naam, want elke naam heeft een betekenis. God antwoord daarop: "Ik ben die is". (Willibrordvertaling) "Ik zal zijn, die ik zijn zal" (Statenvertaling) De naam waarbij God zich dan openbaart is "JHWH", een Hebreeuws werkwoord dat overeenkomt met het Nederlandse "ZIJN". De weergaven hiervan in onze Nederlandse Bijbels als 'Here' of 'Heer' zijn dan ook ronduit schabouwelijke vertalingen die ons op een verkeerd been plaatsen, alsof God een vent is, niet meer dan een mannelijk heerser. De vertalingen die de godsnaam als JaHWeH of JeHoWaH spellen geven enkel de fonetische uitspraak weer, maar evenmin de betekenis.

De Zon als centrum van het Universum

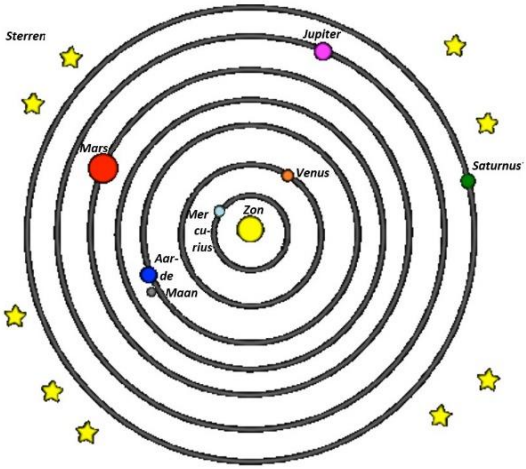

In die dialoog tussen Mozes en JHWH vinden we nog meer gegevens over God. JHWH is het "Zijn" in het verleden, (oa als Zijnde bij Abraham, Isaak en Jakob) maar ook naar de toekomst toe. (Die het volk Israël zal redden uit Egypte) God wordt hier voorgesteld als een altijd zijnde, als de Eeuwigzijnde, de Alzijnde. Enkel een paar zeldzame Joods-Nederlandse vertalingen geven de betekenis weer zoals in Reisel's vertaling van de Godsnaam als "Paraatblijkende' of als "Eeuwige" in enkele andere Joodse vertalingen. Dat vele eeuwen geleden de toenmalige mensen een dergelijk diepgaand inzicht hadden over de definitie van God als het ZIJN wekt mijn bewondering voor hun spirituele inzicht. Het diept echter ook bevreemde vragen op over de schepping zoals deze zich manifesteert, met ellende en wreedheid. Het bestaan kent verval en opbouw, het is geen paradijs en God is in wezen bouwer en vernietiger in de kringloop van het bestaan. Alles wat bestaat vergaat, maar blijft deel van het geheel in een dynamisch scheppingsproces van het Alzijnde. Zo voel ik me verweven in de totaliteit van alle Zijn, wat voor mij God is.

Godsbeelden

in afbeeldingen:
(redactie)

God die de aarde op handen draagt

In den beginne schiep God (oude man met baard) hemel en aarde

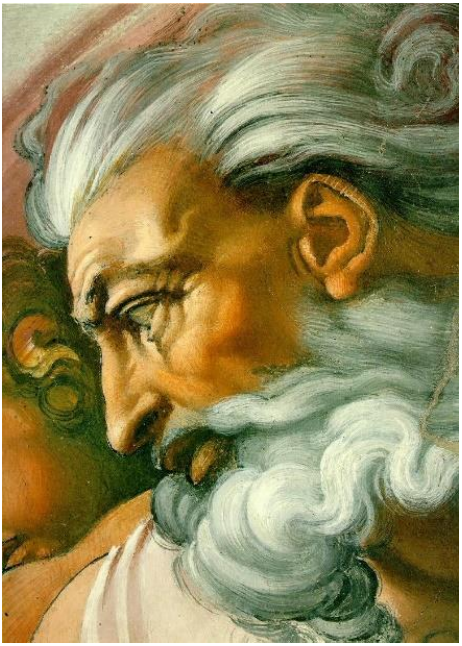

God is man met woeste witte baard die op de aarde neerkijkt

God steekt zijn hand uit om de mens te helpen

Hoe helpt Innerlijk Licht in de wereld?

Weergave van 'Quakers en ik' op do.15 dec. 2022 door Marlies Tjallingii

Op de derde donderdag van december kwamen we weer online bij elkaar. De vraag die voorlag voor de start voor ons gesprek, was:

- Hoe helpt de ervaring van het innerlijk licht en de inspiratie van de Quakers om met de situatie in de wereld om te gaan?
- Hoe helpt mijn Quaker-zijn bij mijn alledaagse contacten?

George Fox (1624 – 1691)

Benjamin Lay 1682 – 1759

John Woolman 1720 - 1772

Margaret Fell 1614 - 1702

Anthony Benezet 1713 - 1784

Elisabeth Fry 1780 – 1845)

Enkele Quakervoorouders die standvastig voor rechtvaardigheid stonden

We hebben voorbeelden van onze Quaker voorouders (zie hierboven) en ook van huidige Quakers die heel standvastig stonden en staan voor een rechtvaardige wereld, voor vrede en gerechtigheid, afschaffing van slavernij, voor klimaattransitie en behoud van diversiteit van soorten (conferentie in Montreal).

Enkele bijdragen uit het gesprek:

- Ik ben geen lid van de Quakers, maar ik voel de verbinding, de lichte energie die ik bij jullie voel, ervaar ik nergens anders. Het helpt mij om in mijn kracht te staan. Ik laat de geconditioneerde gehoorzaamheid los om meer gehoorzaam te zijn aan mezelf.
- Slechte dingen in de wereld die geëscaleerd zijn, zijn vaak klein

van klein zaadje tot grote boom;
een klein begin kan grote positieve gevolgen hebben.

begonnen. Ook goede dingen beginnen klein en kunnen groter worden.

- Het onnoembare, dat van God in ieder mens, is waarin ik als het ware zwem, het is stimulerend en voedend.
- Een van ons vertelde: ik ben opgegroeid in een traditioneel gezin. Quakers halen me uit mijn bubbel, ik oordeel minder snel. Ik ontmoet bij de Quakers mensen met een ruimere blik. Stil zijn maakt mijn hart meer open.
- De gemeenschappelijke stilte is fijn. Ik krijg ook veel aangereikt uit andere kringen, bijvoorbeeld van mijn kleinzoon, die me leert om mensen vanuit een helpende houding te benaderen.
- Bij de eerste Quaker meeting voelde ik me meteen thuis. Ik voel me gedragen, gestimuleerd en gemotiveerd.

Een vraag over hoe we kerst vieren, roept op: Quakers hebben geen speciale feestdagen. Elke dag is even belangrijk en kan een kerstfeest zijn. Toch doen we mee met de tradities waarin we leven. We geven op onze eigen manier betekenis aan de Christelijk feesten. Kerst zouden we kunnen zien als de geboorte van het Christuslicht in ons, wat we heel diep van binnenuit kunnen ervaren.
Misschien is dit allemaal niet direct een antwoord op de gestelde vragen, maar we ervaren wel dat we in de Quaker samenkomst gevoed worden voor ons leven van alledag met alle vragen en situaties die op ons pad komen.

Vrienden in het Westbroekpark (2)

De Haagse Quaker Landdag (HQL)

Door: Willem Furnée, Den Haag, 25-10-2022

“Hé wat leuk om jou weer te zien!!”
“Ik geloof dat wij elkaar nog niet eerder ontmoet hebben...!”
“Hoe is het met jou...?”
“Hoe ben jij hier zo terecht gekomen?”.

Uit alle hoeken en gaten kwamen ze naar de Haagse Quakerdag in het Westbroekpark.
Oude Vrienden, “nog niet-Vrienden”, vrienden van Vrienden.
Geweldig! Een herademing na al dat “gezoom”.

Het programma nodigde uit om met elkaar in gesprek te gaan en daar werd gretig gebruik van gemaakt. Een mijlpaal in mijn Quakerbestaan! De eerlijkheid gebiedt mij te vermelden dat ik een radertje mocht zijn in de organisatie van dit festijn. Een kritisch radertje, dat wel...! Maar mijn stoutste verwachtingen zijn overtroffen!

(Dat was de tweede keer in korte tijd, want ik mocht ook genieten van de inspirerende en intieme Quakerdag in Amsterdam).

Het Genootschap heeft de religieuze defibrillator herontdekt: “de Geest”.

Westbroekpark Den Haag

Diep luisteren

Training van de Vredesspier: '.

Verslag van 26 november 2022, van Marlies Tjallingii en Frieda Oudakker
Een bijeenkomst van de Commissie Organisatie in het Licht, in Amersfoort

We beginnen met een stille samenkomst. Vervolgens hebben we een korte uitwisseling vanuit de stilte.
Daarna legt Marlies het programma van de rest van de dag uit.
Deze dag gaat uit van de commissie 'de Organisatie in het Licht'. Op deze dag gaat het ook over Licht in onszelf. We gaan oefenen met de 'vredesspier': Aandachtig en respectvol luisteren. Echt nieuwsgierig zijn naar de mens die tegenover je zit.
We zullen veel luisteren, maar ook spreken: dat móet niet, dat mág.
We zijn blij met de Quakermanieren die in 3 ½ eeuw ontstonden. Die kunnen we nog steeds gebruiken. Als genootschap waarin veel oudere Vrienden zijn, zijn we misschien soms wat eigenzinnige starre types, met allemaal ons eigen weten vanuit 'dat van God' in ons. Maar we kennen ook empathie, tact en weloverwogen contact zoeken met elkaar.
We gaan altijd weer verder, dieper, op zoek naar Gods wil en hoe we daar vorm aan geven.
Hoe zijn of worden we een toekomst-bestendig genootschap?
Op de website is een pagina voor persoonlijke verhalen over ieders eigen beleven van de stilte. Daar mogen nog wel wat meer reacties op komen. Je bent warm uitgenodigd om iets te schrijven over je eigen ervaring van stilte en wat dat in jouw leven doet.

Verder na de koffie pauze:
We zullen vandaag veel stil zijn. Als we er nog niet uit zijn, zijn we langer stil zodat we tot gedragen besluiten komen.
Bij onenigheid kunnen we starten met het uitspreken van wat we waarderen in de ander en daarna kunnen we ons eigen ongemak brengen als een korte ik-boodschap.
We luisteren zonder aan ons eigen gelijk vast te houden. Als we luisteren naar de ander zijn de eigen stemmetjes in ons stil. We parkeren onze eigen mening. We relativeren eigen overtuigingen en luisteren actief naar de ander. Onze intentie is het creëren een sfeer van veiligheid en de zekerheid dat we er zijn voor de ander, in de rol van luisteraar. Als we dat steeds beter leren aanvoelen worden de verschillen tussen ons kleiner en minder belangrijk.

Spanningen in ons genootschap:
We willen allemaal vrede. Maar waar vinden we onze eigen vrede? Praten we daar wel eens over met elkaar? Wat doen we om daarbij uit te komen??
We gaan nu beurtelings luisteren en vertellen in drietallen, om deze vredesspier te trainen. Twee luisteren en één vertelt aan de hand van de aandachtspunten:
Wat houdt jou bezig?
Hoe ervaar jij vrede in jezelf, wat doe je daarvoor?
Waar maak je je zorgen over?
Waar word je blij van?
We hopen op een boeiende uitwisseling over moeilijke onderwerpen en onze individuele positie daarin. Dicht bij jezelf blijven. We oefenen in er helemaal zijn voor de ander, met een luisterend oor. Ons eigen verhaal parkeren we tot we in de rol van de spreker zijn.

Middagpauze met soep en eigen brood

's Middags – gesprek vanuit de stilte. Inleiding en leiding Marlies
Opmerkingen van de aanwezigen op deze dag:
We kunnen het over veel oneens zijn als Quakers. De spanning zit in hoe we er mee omgaan.
We kunnen leiding zoeken in de Geest van Eenheid, bij uitspraken van George Fox, 3 eeuwen traditie die zinvolle werkvormen heeft voortgebracht, en door onze richtlijnen te raadplegen.
Bij spanningen in de LC werd uitgesproken wat dat lichamelijk oproept. Alleen dat uitspreken verandert al iets in de omgang met elkaar. Zoals het leven van insecten verandert wanneer je een steen optilt. Door ergens Licht op te laten vallen verandert het leven.
We zouden het vandaag moeilijker maken, door ook te praten over spanningen.
We gaan van klein, dichtbij onszelf, naar het grotere.
In Den Haag zijn ze zoekend naar hoe verder na Corona? Sommigen vinden de bijeenkomsten met de mogelijkheid tot online deelname van Vrienden prima, of zelfs fijn om op deze manier samen te kunnen zijn. Anderen vinden het scherm in de ruimte storend. Hoe een compromis te vinden waar iedereen zich prettig bij voelt? In ieder geval ieders gevoelens serieus nemen --- wordt vervolgd.
Een dag van de Haagse maandvergadering: elkaar buiten ontmoeten, praten over kwetsbare zaken, samen bewegen, blij zijn met elkaar. Er werd een tent gebouwd voor de kinderen.
Een idee voor de AV: als groep samen iets maken? Actief creëren

stimuleert de samenwerking en het contact.
Vroeger waren er de *Quaker Werkkampen* bij Linde Lijftogt op de boerderij in Fortmond aan de IJssel.
Een Tiktok pagina op website, videootjes voor kinderen. Hoe zetten we de moderne wereld van nu in? Zoals Kees en Betty Boeke dat vroeger deden in Brumana in Libanon.
Dit zijn ideeën voor de commissie Organisatie in het Licht om er verder mee aan de slag te gaan.
Op zakenvergaderingen is bewust onderscheid tussen luisteren en spreken belangrijk. Daar is veel wisselwerking tussen. We zouden meer kunnen oefenen in omgaan met tegengestelde meningen en wensen.
Misschien kunnen we dit oefenen in de praktijk van de LC, met een groep Q-waarnemers eromheen, die dan op een waarderende manier feedback kunnen geven?
Samen een Quaker Speak maken en die op de website delen met mensen die geabonneerd zijn op de Nederlandse Quaker Speak? Samen een video maken geeft energie, moderne middelen inzetten, leuke nieuwe dingen doen. Hoe doen we dat en wie zou dat willen doen?
Op de AV iets samen maken, bijv. spandoeken voor Greenpeace en XR?
Naar het voorbeeld van Quaker Voluntary Action in Engeland hier ook werk-retraites organiseren? Misschien wel in samenwerking met Vrijwillige Internationale Actie (VIA) ?
Bij acties oppassen voor het oproepen van tegenzin bij buitenstaanders. Toch is het soms nodig om zichtbaar te maken dat de wereld kapot gaat als we zo door gaan. Waar ligt de balans?

Afsluiting, met stilte.
De kerk in Amersfoort is een mooie ruimte voor ons om bij elkaar te komen. We sluiten af met stilte waarin we ervaren hoe goed het is om zo met elkaar uit te wisselen.

Werken aan Vrede

Pendle Hill pamphlet 420 van ***Pamela Haines,*** *vertaling Frieda Oudakker*

Vredesspier 4. Het kwaad van Scheiding uitdagen

Ongeïnteresseerdheid in een groep (ieder heeft alleen interesse in de eigen telefoon) contrast met foto hieronder

Geïnteresseerdheid in een groep creëren

'Het kwaad' is een heftige uitdrukking. Het is niet een woord dat we makkelijk gebruiken. Ik ben gekomen tot het punt waarop ik scheiding tussen groepen en individuen zie als een bron van kwaad tussen mensen. Ik ken niets dat meer schade aanricht in ons leven en de wereld om ons heen. Het is duidelijk dat we onze weg naar een nieuwe wereld alleen kunnen bereiken in samenwerking met anderen, of om te beginnen in onze eigen kleine groep.

Die scheiding van elkaar en het leren van vaardigheden om ons steeds opnieuw te verbinden, vraagt discipline en oefening. Het begint bij het herkennen wanneer dit aan de orde is in ons leven. Als er sprake is van 'beter dan…', of 'minder dan ..', 'anders dan ..', 'geen toegang tot ..', 'niet welkom bij ..', of 'ongeïnteresseerd' in een groep mensen, is dat altijd een teken van dit kwaad. Er is werk aan de winkel ten aanzien van gevoelens van scheiding, als we deze houding opmerken. In de samenleving zijn veel krachten die ons in die richting duwen.

We kennen een ongebreideld individualisme. Ons materialistische ethos brengt het egocentrisch najagen van individueel plezier voort, in plaats van dat we werken aan gemeenschappelijk belang. Wij zien onderdrukking van ras, klasse, geslacht, etniciteit en religie. De verschillen tussen groepen en organisaties, die dit met zich meebrengt, zijn moeilijk te overbruggen. Stemmen in de media en de politiek zetten ons tegenover elkaar en drijven ons tot een strijd met elkaar.

Gelukkig hebben we hierbij de realiteit aan onze kant: we *zijn* allemaal

verbonden. We zijn één soort en als soort zijn we verbonden met alles wat leeft. Iedere molecuul water in onze lichamen is al biljoenen jaren in dit universum – en we delen 35 % van ons DNA met een krokodil. De wetenschap, de industriële revoluties en het misplaatste geloof van de laatste eeuwen dat we meester zijn over onze omgeving, hebben een illusie van los staan van elkaar geschapen. Scheiding is diep ingebed geraakt in onze cultuur. Niettemin is het een totale illusie.
Voor sommigen van ons is de uitdaging ons opnieuw te verbinden met het ecosysteem waar wij deel van zijn. Voor de meesten van ons, vermoed ik, is het verbinden met mensen iets wat we moeilijk vinden.
Hoe kunnen we weigeren ons te laten scheiden van de mensen in ons leven? Ik herinner mij een verhaal. Het ging om een vrouw van mijn leeftijd die niet ver bij mij vandaan woonde. Eén van haar zonen zat in de gevangenis voor moord en de andere was pas gedood. Zij moest de brokken bij elkaar rapen en haar kleinkinderen opvoeden. Hoe kon ik, met al mijn privileges, mij verhouden tot deze buurvrouw? Toch is de waarheid dat we helemaal niet zo verschillend zijn, als ik mijn idee van de dagelijkse realiteit uitbreid buiten mijn directe familie. We leven beiden te midden van onrechtvaardigheid en hartvochtigheid. We zijn beiden vanochtend levend opgestaan. We overleven beiden in een verscheurde wereld. En we moeten beiden vandaag het beste doen wat we kunnen.
Ten diepste hebben alle verschillen die ons scheiden geen werkelijkheidswaarde. Onze gezamenlijke menselijkheid overstijgt alles. Als we focussen op de verschillen scheiden we onszelf af. En toch, paradoxaal genoeg, als we weigeren de verschillen te erkennen is het juist deze weigering die diepgaande barrières veroorzaakt.
Sommige mensen kunnen dat niet zien. Vooral mensen van groepen met meer sociale of economische macht (witten, mannen, mensen met veel bezit, globaal gezien mensen van het noordelijke halfrond) veronderstellen makkelijk dat onze ervaringen de norm zijn. Dat iedereen het goed zou hebben als ze maar gewoon meededen. We zien de verschillen wel. Maar toch kiezen we er toch vaak voor om te focussen op onze overeenkomsten. We zeggen: “Laten we het niet hebben over de zaken die ons scheiden.” We zeggen: “Laten we de onder-

Focus op overeenkomstig belang, niet op verschillen

werpen die vol emoties en pijn zijn vermijden. Laten we fatsoenlijke individuen zijn die in individuele interactie met elkaar omgaan op grond van wat we gemeenschappelijk hebben".
De keus om het gemeenschappelijke te vinden trekt mensen aan die een hekel aan conflicten hebben. Zij wensen de onderdrukking weg, vanuit het wanhopige idee, dat de situatie niet echt zo heel erg slecht is. Toch houdt deze houding de scheiding in stand, door alle ervaringen buiten het gesprek te houden met racistische, etnische, klasse en religieuze identiteiten en interactie. Als we deze ervaringen niet benoemen en erover praten, kunnen mensen er niet zeker van zijn dat we weten dat zij bestaan. Daardoor kunnen ze er niet zeker van zijn dat ze gezien worden, zoals die zwarte vrouwen aan mijn eettafel uit het vorige hoofdstuk. Juist het proces van het benoemen van onze verschillen begint, dat wat ons scheidt, te ontkrachten. Juist het uitspreken ervan helpt ons meer naar elkaar toe te groeien.
Weinigen van ons zijn erg goed in het onder ogen zien en benoemen van verschillen. We glijden weg in zelfverwijt, of we worden ons zo plotseling bewust van de verschillen dat we onze natuurlijke neiging tot contact maken voorbij laten gaan. Onze focus moet gericht blijven op het doel: op de kans om echt contact met elkaar te maken – niet op de *waarheid* van verschillen en niet op de *waarheid* van overeenkomsten.
Een wijze vriend deed eens de suggestie om in ons dagelijks leven contacten te maken met anderen als we binnen ons eigen kringetje geen mensen tegenkomen waarvan we door ras of klasse gescheiden zijn geweest.

Samen kennis opbouwen in een andere cultuur

Om contact met anderen te maken heb je die intentie nodig. Het vraagt om een besluit om veel ongemak te verdragen en de bereidheid om massa's fouten te maken. Ik herinner mij dat ik mij uiteindelijk realiseerde dat mijn strategie om fouten te vermijden, door voorzichtig en stil te zijn, door mij niet duidelijk uit te spreken en buiten het middelpunt van de belangstelling te blijven, gewoon weer een ándere fout was. Ik liet gelegenheden om contact te maken en pogingen om mij uit te spreken voorbij gaan. Voortgang in het aanknopen van contacten met mensen uit andere culturen vraagt om

acties die gevoelens van vernedering en afwijzing met zich mee kunnen brengen. Het houdt in pijnlijke dingen leren die we liever niet onder ogen zien, over de wereld en onszelf. Het vraagt oefening. Deze scheiding door ras, etniciteit en klasse was niet onze keus. De families waarin we geboren zijn en de omstandigheden waarin we opgroeiden schiepen ons gevoel van afgescheidenheid. De meesten van ons zouden zeggen dat dat niet is wat we willen. Maar als de scheiding onze leefstijl of politieke keuzes omvat voelen we ons vaak meer comfortabel bij onze *eigen* mensen, en plaatsen we anderen in de categorie 'anders'. Er kunnen plaatsen en tijden zijn voor afzondering – in gemeenschap of geloof, in projecten gebaseerd op een gezamenlijke filosofie – maar zonder regelmatig contact met de 'anderen' ligt het gevaar om de hoek om in de valkuil van zelfrechtvaardiging te vallen. Precies zoals racisme floreert zolang we tevreden zijn met de gelegenheid om vanuit het eigen wereldbeeld de ervaringen en het gedrag van de anderen te verklaren.

Mensen met een gezamenlijk geloof doen het zelfde. We gedragen ons alsof het ons ontslaat van de verplichting ons in elkaar te verdiepen. We hebben als land nogal wat op ons bord gekregen. Veel zaken waarbij het bijna onmogelijk is om niet één kant te kiezen. Maar er zijn ook *echte* vragen: Wat vraagt de heiligheid van het leven van ons? Wat is de waarde van verscheidenheid? Wat is de essentie van democratie? Welke waardes maken ons leven zinvol? Waarin geloven we diep genoeg om ervoor te lijden? Wat is het meest wezenlijke wat deugt aan ons land? Wat is misbruik van het vrije woord? Welke verantwoordelijkheid dragen we voor onze 'buren'? Wie *is* onze buur? Wie is *te anders* om te kunnen respecteren? Wat is het meest kostbare van onze natuur, de omgeving? Hoeveel is genoeg? Waarvan worden onze kinderen wijs? Dit zijn vragen die niets te maken hebben met twee kanten aan een zaak. En op een dieper niveau: Wat beangstigt jou? Wat maakt je ziek?

Wie is mijn buur in deze wereld?

Wat betreur je? Om verder te komen dan muggenziften en eigen posities te verdedigen moeten we de gelegenheid zoeken en oefenen om relaties opbouwen door elkaar dit soort vragen te stellen.
Als we werkelijk waarde hechten aan de waarheid hebben we niets te verliezen, maar alles te winnen bij op zoek te gaan naar elkaars hart en respectvol elkaars gedachtewereld tegemoet te treden. We zullen onze angsten onder ogen moeten zien, want bang zijn we al. We kunnen een muur van zelfverdediging om ons heen optrekken tegenover wat gevaarlijk voelt aan degenen waarmee we het niet eens zijn. We kunnen ook leren luisteren naar de waarheid van de ander, zodat we een spiritueel schild hebben dat ons veilig meeneemt, diep het 'vijandelijke' gebied in.
Hoe kunnen we anders een discipline ontwikkelen die de scheiding uitdaagt? Als we eraan denken als aan een avontuur zijn er veel manieren om het in praktijk te brengen: onszelf in onbekende situaties brengen; deelnemen aan nieuwe culturen en die ondergaan en onderzoeken; een nieuwe taal gebruiken, hoe ongemakkelijk en gebrekkig ook; ons tempo genoeg vertragen om op te merken wat we kunnen leren van degenen die door onderdrukking, leeftijd, of gebrekkigheid naar de zijkant van de samenleving zijn gemanoeuvreerd; ons een houding eigen maken van verwelkoming van verschillen.

Misschien zelfs nog een grotere uitdaging: proberen zélf anders te zijn. Probeer je iets voor te stellen dat totaal buiten de diep geïntegreerde normen van individualisme en zelfgenoegzaamheid ligt die zo'n groot, maar onuitgesproken deel uitmaken van onze Protestantse cultuur. Als we steeds klaar staan om onze mening te geven, kunnen we onze mond houden en de groep zaken laten regelen zonder onze wijsheid. Als we een voorkeur hebben voor de veiligheid van de stilte: ons uitspreken en mengen in discussies. Hulp vragen als we denken wij dat niet nodig te hebben, of feedback als we er niet van houden om dat te horen. Erbíj blijven en dingen proberen, zelfs als we er niet goed in zijn. Bereid zijn om je te begeven op gebieden van diep persoonlijk ongemak. Dat kan enorm behulpzaam zijn om te bouwen aan nabijheid met degenen die dat meestal moeten doen.
Als we al deze stappen gaan zetten, zal de scheiding oplossen.

Vredesgetuigenis en Oekraïne

Op 26 oktober heeft QCEA met zeven secretarissen van andere Quaker-organisaties van over de hele wereld een gezamenlijke verklaring afgegeven over de vredesgetuigenis en Oekraïne

De verklaring kwam tot stand na de reis van Tim Gee en Nozisme Madlala, een reis naar Quakers in de buurlanden van Oekraïne. Tim Gee is algemeen secretaris van Friends World Committee for Consultation in Londen en Nozizwe Madlala-Routledge is directeur van Quaker United Nations Office in Genève. Deze landen hebben honderdduizenden vluchtelingen opgevangen die de oorlog in Oekraïne ontvlucht waren. Gee en Madlala-Routledge wilden weten hoe Quaker-agentschappen kunnen helpen en hoe vredesgetuigenissen in deze context kunnen worden geïmplementeerd.

De verklaring:
Quakers zijn mensen die streven naar vrede, liefde en eenheid. Ons vredesgetuigenis is onze getuige van de Waarheid zoals wij die ervaren. Ons vredesgetuigenis laat zich zien in een groeiende reeks acties, door de eeuwen heen voortdurend getest en aangevuld. Deze acties zijn divers van vorm, maar de grote lijnen zijn:

1. *Weigering om te doden*
2. *Verlichting van lijden*
3. *Opbouwen van instellingen voor vrede*
4. *Ondersteuning van vredesopbouw*
5. *en het wegnemen van de oorzaken van oorlog.*

Aan het begin van de grootschalige invasie door Rusland in Oekraïne, deed het Friends World Comité voor Consultation een christelijke oproep tot vrede. Daarin werd bevestigd dat invasie en bezetting het tegenovergestelde zijn van Christus' universele oproep tot verzoening en eenheid. In

navolging van kerkelijke verklaringen in veel landen , waaronder Oekraïne, wordt daarin opgeroepen tot een onmiddellijk staakt-het-vuren om plaats te maken voor een vredesdialoog. Deze oproep weerspiegelt de Gulden Regel, een fundamentele waarde van alle grote wereldreligies, die het potentieel heeft om geweld uit te bannen en ons helpt elkaar te herkennen.

Bijna per definitie houdt het stichten van vrede in dat je in contact komt met mensen die oorlog voeren en dat je begrijpt waarom ze dat doen. Desalniettemin is het als vredeskerk onze roeping om de vreedzame alternatieven voor gewapende conflicten, die met Gods hulp mogelijk zijn, te zoeken en waar te maken.

Zo kunnen we ervoor zorgen dat de langdurige kosten van mensenlevens en menselijk lijden van elke oorlog niet worden vergeten of veronachtzaamd.

We blijven het recht verdedigen om te weigeren te doden. We staan achter gewetensbezwaarden aan alle kanten van dit conflict, met de mensen in Rusland die in opstand komen tegen de oorlogvoerende acties van hun leiders, en de mensen in Oekraïne die creatieve vormen van geweldloos burgerlijk verzet gebruiken.

We blijven lijden helpen verlichten. We zijn van mening dat alle naties hun benadering in het verwelkomen van vluchtelingen radicaal moeten verbeteren. Ze moeten het Vluchtelingenverdrag van de Verenigde Naties volledig eerbiedigen. Ze moeten ervoor zorgen dat alle ontheemden – ongeacht hun afkomst – toegang hebben tot civiele, politieke, economische , sociale en culturele rechten. We zullen hierop blijven aandringen.

We blijven streven naar de opbouw van instellingen voor vrede. Gerechtigheid met vrede vereist bindende raamwerken van internationaal recht en herstelrecht, evenals wereldwijde investeringen in geweldpreventie op gemeenschapsniveau. We weten dat deze allemaal onvoldoende zijn geweest om het onrecht in Oekraïne te voorkomen, en moeten worden versterkt om vrede te winnen. We blijven maatregelen voor vredesopbouw steunen.

We roepen de regeringen van Oekraïne, Rusland, de buurlanden, de

Verenigde Staten, de NAVO en de Europese Unie op om alle wegen te verkennen – openbaar of privé – voor een hernieuwd gesprek. Dit om tegemoet te komen aan de menselijke veiligheidsbehoeften van alle volkeren en landen in de regio, om de basis te helpen leggen voor vrede op lange termijn.
Hoe deze oorlog ook eindigt, we zijn er realistisch in dat genezing en duurzame vredestichting naar alle waarschijnlijkheid meer dan een generatie zal vergen. Dit zal alleen mogelijk zijn door inclusieve en duurzame processen van internationaal tot lokaal. Dit proces moet nu beginnen. We zijn klaar om onze rol te spelen.

Deze verklaring is ondertekend door
- Timothy Gee Secretaris-generaal, Friends World Committee for Consultation
- Nozizwe Madlala-Routledge Directeur, Quaker United Nations Office, Genève
- Sarah Clarke Directeur, Quaker United Nations Office, New York
- Bridget Moix Secretaris-generaal, Friends Committee on National Legislation
- Joyce Ajlouny Secretaris-generaal , American Friends Service Committee
- Jennifer Preston Secretaris-generaal, Canadian Friends Service Committee
- Tracey Martin Directeur Quaker Council on European Affairs
- Oliver Robertson Secretaris-generaal Quaker Peace and Social Witness

QCEA's Vredesprogramma in actie:
(één van de vredesacties van QCEA)

'Samen moeten we zorgen voor de schepping': QCEA steunde een oproep van geloofsleiders in Europa. Zij drongen er bij het Europees Parlement en de Raad van de EU op aan om de bepalingen in de voorgestelde richtlijn over zorgvuldigheid op het gebied van duurzaam ondernemen te versterken.
Het ging met name over gerechtigheid en mensenrechten. Er wordt onder andere gevraagd om ervoor te zorgen dat raadplegingen van belanghebbenden deel uitmaken van het zorgvuldige besluitvormingsproces. Het gaat er vooral om dat de impact van bedrijfsactiviteiten op vrouwen, milieuactivisten en inheemse gemeenschappen wordt erkend.

Vrede in Oekraïne

Quaker aandacht voor Oekraïne

Friends World Committee for Consultation
EUROPE & MIDDLE EAST SECTION

Stilte Bijeenkomsten om de situatie in Oekraïne in het licht te houden
EMES houdt elke dinsdag een wekelijkse stilte bijeenkomst om de situatie in Oekraïne van 30 minuten op het volgende tijdstip:
14.30 Nederlandse tijd
Je kunt je hier inschrijven om de Zoom-link te ontvangen (die elke week hetzelfde is): *https://us06web.zoom.us/meeting/register*

QUAKERS
Religious Society of KYIV FRIENDS UKRAINE

De Ierse Jaarvergadering houdt een wekelijkse stilte meeting voor vrede in Oekraïne om 19.00 uur Ierse tijd op zondagavond. Klik hier voor details:
De Friends House Moscow Support Association, gevestigd in de VS, houdt een dagelijkse stille meeting.
FWCC EMES en Woodbrooke blijven elke week 11 bijeenkomsten voor aanbidding online houden op Zoom. Ze zijn toegankelijk via *www.woodbrooke.org.uk/worship*
“Er zijn geen grote stappen en kleine stappen naar vrede. Alle stappen zijn belangrijk', werd als getuigenis gegeven toen Quakers van over de hele wereld samenkwamen voor speciale stilte bijeenkomsten op zaterdag 26 en zondag 27 februari 2022. Onder degenen die in het Licht werden gehouden waren mensen in Oekraïne en Rusland en alle vredestichters.
De Quaker-groep in Kiev houdt op zondag meetings – zie hun Facebook-pagina voor meer details.
Quakers in Rusland houden wekelijkse erediensten op zaterdag in Moskou en op afspraak in Sint-Petersburg – details op onze website hier – en op de 1e, 3e en 5e zondag online – de Zoom-link kan hier worden verkregen
EMES Executive Committee notulen over Oekraïne EG 2022/31: Oekraïne
Onze secretaris heeft ons een update gegeven over de EMES-werkzaamheden met betrekking tot Oekraïne. Er is een pagina aan onze website toegevoegd om updates over Quaker-activiteiten te delen. Medewerkers hebben contact gehad met Vrienden en vrienden van Vrienden in Oekraïne, Rusland en elders in de regio. De Russisch sprekende bijeenkomst die op 26 en 27 februari zou worden gehouden, werd uitgesteld en in plaats daarvan werden twee online bijeenkomsten voor aanbidding gehouden om de situatie in het Licht te houden en voor vrede te bidden – één in het Russisch en

één in het Engels. Deze werden duidelijk gewaardeerd door Vrienden en we zullen verdere online bijeenkomsten blijven houden. We hebben ook een extra zoom-account gekocht zodat de Kyiv Worship Group online Meeting for Worship kan hosten voor maximaal 500 personen.
Vrienden in de hele regio zijn geschokt en diep bedroefd door de invasie van Oekraïne. We delen het gevoel van hulpeloosheid dat veel Vrienden voelen. We zijn ons ervan bewust dat Vrienden willen reageren. We willen hen aanmoedigen om steun te geven aan de vele organisaties die hulp bieden in de regio.
Waar Vrienden rechtstreeks met vluchtelingen werken of humanitaire hulp verlenen, moedigen we hen aan fondsenwervingssites op te zetten (bijvoorbeeld door gewoon te geven of lokale equivalenten). We kunnen dan links naar deze pagina's delen voor Vrienden die een financiële bijdrage willen leveren.
We zien de rol van EMES op dit moment als het bieden van kansen aan Vrienden om samen te komen om mensen te steunen in gebed en in het licht te houden. Ook bieden we netwerkmogelijkheden om Vrienden die in de regio werken met elkaar in contact te brengen.

Wat kan ik doen?
Je kunt geld doneren aan Quakers die hulpwerk doen in de landen rond Oekraïne. Voor nu, als je geld wilt geven, adviseren we je aan om aan het Rode Kruis in jouw land te geven. Hier is een link naar het Internationale Comité van het Rode Kruis.
Een andere mogelijkheid is om bij te dragen aan het werk van de Quakers in Polen, Bialystok aan het Ukrainian Refugee Children’s Fund. Dit is een fonds in partnership met de Quakers in Polen dat is opgezet om Oekraïense kinderen te helpen. Facebook: *https://www.facebook.com/profile.php?id=100079652154257&ref=page_internal*
Geef een financiële bijdrage aan het Quakerhulpfonds ter ondersteuning van vrede in Oekraïne via Quakerhouse Moscow: *Bankrek: NL94 TRIO 0338 4113 64. t.n.v. Quaker Hulpfonds, Quakers. Email: Hulpfonds@quakers.nu.*

Anthony Benezet

Een introverte Quaker werd de grondlegger van de strijd tegen de slavernij

deel 1

door Rutger Bregman in de Correspondent, samenvatting van de redactie naar aanleiding van het excuus van Nederland voor de slavenhandel en het slavenhouden

Anthony Benezet

Van de afschaffing van de slavernij tot het stemrecht voor vrouwen: grote verandering begint vaak bij grote dromers. En om die dromen werkelijkheid te maken, hoef je niet altijd de grootste mond of het meeste geld te hebben. Dat bewijst het verhaal van Anthony Benezet, een bescheiden leraar uit het achttiende-eeuws Pennsylvania.

Anthony Benezet. (31 januari 1713 tot 3 mei 1784), geboren in Frankrijk in een hugenoten gezin, vluchtte hij samen met zijn ouders via Rotterdam naar Londen en later vertrokken ze naar Philadelphia. Hij wordt onderwijzer en geeft les op een volksschool. Hij ontdekt dat alle kinderen de mogelijkheid hebben om te leren: meisjes, jongens, witte en zwarte kinderen. Kinderen van slaafgemaakten en kinderen met een hoor- of spraakbeperking. Hij maakte zijn eigen lesmateriaal.

Hij sprak zelf veel talen en las heel veel over Afrika. Hij verzette zich tegen de slavernij. Hij las daarover veel en sprak zich hierover uit. De Quakers in Philadelphia waren zelf ook slavenhouders inclusief William Penn. Het verhandelen van zwarte mensen werd heel gewoon gevonden. Anthony zag, toen hij aankwam in de haven en zag hoe de slaafgemaakten werden verhandeld.

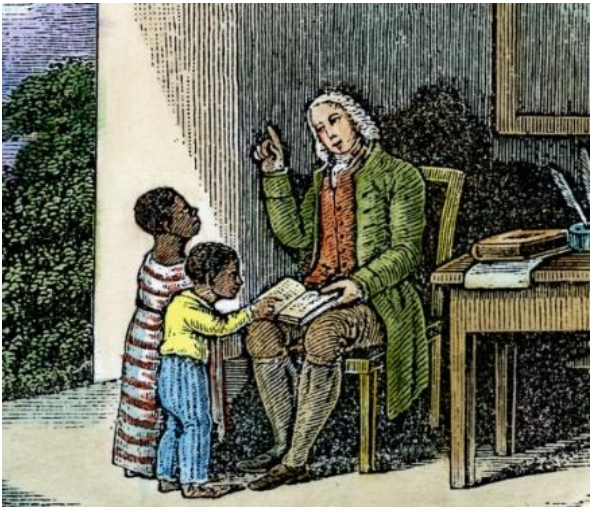

Anthony Benezet geeft onderwijs aan zwarte kinderen

Hij woonde in het centrum van de stad en keek dagelijks uit over de lokale slavenmarkt. Of kwam hij tot ander inzicht toen hij zijn eerste les gaf aan zwarte kinderen. Of was het onder invloed van die paar andere Quakers zoals Benjamin Lay die al eerder in verzet waren gekomen?
Onder de quakers waren er altijd dissidenten geweest. Meer dan veertig jaar eerder, in 1688, hadden vier gelovigen uit het dorpje Germantown een felle petitie tegen de slavernij geschreven. Dat was, voor zover bekend, het eerste Amerikaanse document waarin werd gepleit voor universele mensenrechten. Het was ook de eerste keer dat er publiekelijk werd gedemonstreerd tegen de Amerikaanse slavernij.
Maar dat stuk was nogal lauw ontvangen. Andere quakers vonden de slavernij maar een ongemakkelijk onderwerp en zeiden dat de zaak 'zo zwaarwegend was dat wij het niet opportuun achten om ons ermee te bemoeien'. Het stuk werd van de ene vergadering naar de andere geschoven zonder uitspraken hierover. Ook al bestond er ongemak over het houden van slaven.
Anthony Benezet legde de grondslag voor een antislavernij ideologie. Hij haalde zijn informatie uit de eerste hand: hij sprak met tientallen zwarte mensen in Philadelphia over wat ze hadden meegemaakt. Hij sprak ze op de werven waar de slavenschepen aanmeerden en bezocht ze in de huizen van hun meesters. Hij gebruikte argumenten uit de Bijbel, net als Benjamin Lay. Hij haalde ook moderne filosofen aan: bijvoorbeeld John Locke die zei dat ieder mens zichzelf bezit.

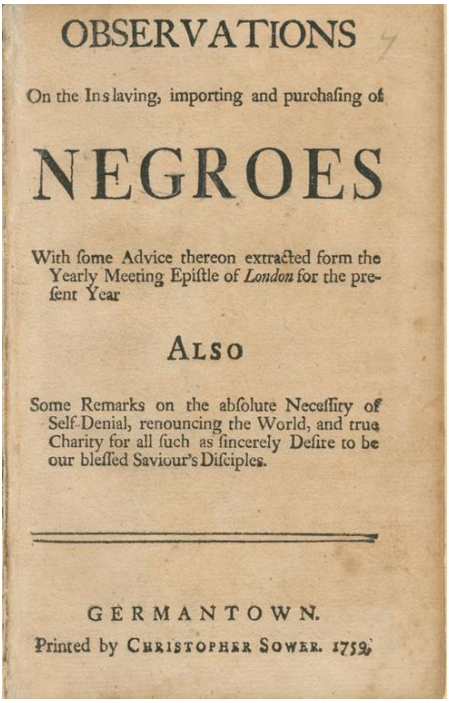
OBSERVATIONS

On the Inslaving, importing and purchasing of

NEGROES

With some Advice thereon extracted form the Yearly Meeting Epistle of *London* for the present Year

ALSO

Some Remarks on the absolute Necessity of Self-Denial, renouncing the World, and true Charity for all such as sincerely Desire to be our blessed Saviour's Disciples.

GERMANTOWN.

Printed by CHRISTOPHER SOWER. 1759.

Germantown verklaring

Als ieder mens van nature vrij is, was de vraag:: zijn Afrikanen ook mensen?
Anthony las alles over Afrika vooral reisverslagen van Europese zeelieden. Omdat hij zowel Frans, Engels, Duits als Nederlands las, had hij een grote rijkdom aan bronnen tot zijn beschikking.
Het citeren uit die reisverslagen bleek een slimme retorische strategie. Deze boeken waren meestal geschreven door slavenhouders en dus kon niemand Anthony ervan beschuldigen dat hij een bevooroordeelde bron

gebruikte. Het enige probleem? De verslagen dropen van racisme. Gelukkig had Anthony daar een oplossing voor: hij werd een meester in de kunst van het selectief citeren. Daarmee schetste hij een totaal ander beeld van Afrika. Elke keer als er iets positiefs werd gezegd over Afrika, dan citeerde Anthony uitgebreid. En de negatieve opmerkingen? Die knipte hij eruit. In een verslag van een Franse botanicus vond hij een uitspraak die uitgroeide tot een van de meest geciteerde passages over het continent. ‘Waar ik mijn blik ook wendde’, schreef de Fransman, ‘ik zag een volmaakt beeld van de zuivere natuur.’ De man sprak lovend over ‘het gemak en de indolentie van de Negers, liggend in de schaduw van hun uitspreidende gebladerte, de eenvoud van hun kleding en manieren…’.(hij wist niet dat ze ’s morgens vroeg al uitgebreid op hun akkertje hadden gewerkt, red.)

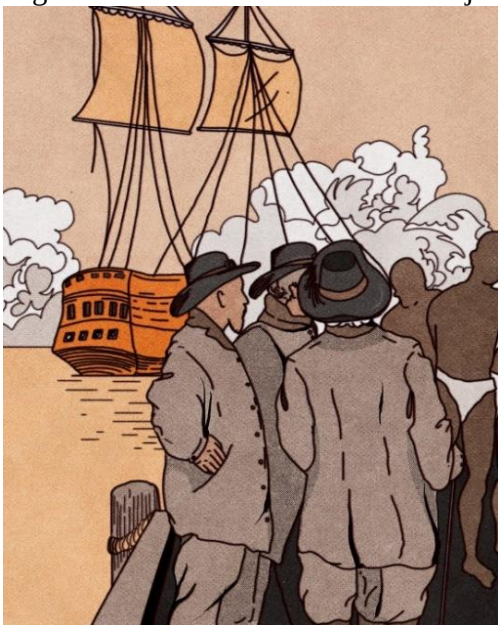

Waar moest een gelovige uit die tijd aan denken als hij zoiets hoorde? Aan het paradijs van Adam en Eva natuurlijk. ‘Het geheel deed bij mij het idee herleven van onze eerste ouders’, aldus de botanicus, ‘en ik leek de wereld te aanschouwen in haar oertoestand.’ Met behulp van dit soort citaten schetste Anthony een beeld van een paradijselijk continent waar mensen harmonieus samenleefden op een dieet van graan en noten –totdat die hebzuchtige Europeanen kwamen. Nee, de Afrikaan was geen brute wilde. De Afrikaan was een levend, ademend wezen van vlees en bloed, net als ieder ander lid van het menselijk ras.

Andere filosofen hadden al wel geschreven over het idee van universele mensenrechten, maar Anthony was de eerste die het ook concreet toepaste op mensen met een andere huidskleur.

Tot slot maakte hij een uitgebreide studie van de slavenhandel. Hij deed onderzoek naar de Europese slavenforten en traceerde de handelsstromen over de oceaan. Anthony was de eerste die de scheepslijsten van de douane bestudeerde, om in te schatten hoeveel schepen er actief waren en hoeveel slaven er jaarlijks werden vervoerd. En hij schetste een verpletterend beeld

van het leven op een slavenschip en de plantages. Hier hoefde hij niet selectief te citeren, want de reisverslagen wemelden van de gruwelijke details.
Met dit soort gruwelijke voorbeelden wilde Anthony zijn lezers ervan doordringen dat de slavernij alles en iedereen corrumpeerde. Al met al bouwde Anthony een heel arsenaal van argumenten, feiten, statistieken en citaten waar talloze abolitionisten na hem uit zouden putten.
Voor menig idealist is het verleidelijk om te denken dat verandering niet bij jezelf hoeft te beginnen, maar bij 'het systeem'. Ja, het is allemaal de schuld van Shell, KLM en 'het systeem' Anthony vond het belangrijker wat je deed dan bij welk kerkgenootschap je hoorde ('praktisch christendom' noemde hij dat). Anthony gaf het grootste deel van zijn inkomen weg en weigerde iets te eten wat met slavenhanden was geoogst. Doctrines (misschien te vergelijken met de 'getuigenissen' bij de Quakers, red.) die 'worden verkondigd in de wandelgangen' werden volgens hem 'te vaak tegengesproken in de praktijk...'. Anthony was van de zachte hand. Hij probeerde niet te veroordelen, maar te overtuigen. Niet te polariseren, maar te mobiliseren. Hij begreep dat hij zonder de quakers een stem in de wildernis zou blijven. Hij besefte dat een argument pas werkt als het anderen overtuigt. Als leraar deed hij – uitzonderlijk voor die tijd – niet aan lijfstraffen en 'gaf hij de voorkeur aan vriendelijkheid en morele overreding'. Hij was 'genereus en humaan' naar mensen die met hem van mening verschilden. Als quaker geloofde hij bovendien dat mensen kunnen veranderen. Hij moest niets hebben van het idee dat we hopeloze zondaars zijn; er zit iets goeds in ieder van ons, ook al is het bedolven onder een diepe laag.

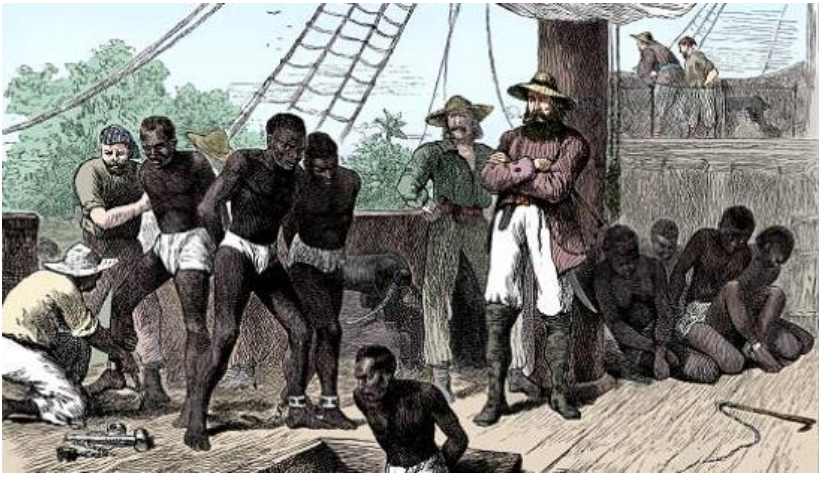

Slavernijschip van de Lage Landen

Bajesindrukken

Frits ter Kuile van het Jeannette Noëlhuis, in 'N Korrel Zout 07/12/2022, jaargang 34 nr. 2

Afgelopen juli mocht Frits dertig dagen doorbrengen in een Duitse gevangenis. Hij zat er vanwege een actie van 18 internationale vredesactivisten die de vliegbasis Büchel in de Eiffel betraden zonder NAVO-pasjes en zonder de bereidheid tot massamoord in hun hart, "de normale vereisten om dit stukje aarde te mogen betreden." Enkele impressies vanuit de bajes.

Kernbommen zijn te groot voor ons mensen; bron: 'N Zoutkorrel

Bij binnenkomst hier in deze gevangenis moet je je kleren uitdoen, douchen. Je krijgt beddengoed, dekens, gevangeniskleren, bord, brooddoos, en andere benodigdheden in een grote kist. Die sleep je dan aan je pyjamabroek, die door het handvat van de kist wordt gedaan, naar de dokter. Deze kijkt of je tbc, luizen of andere dingen onder de leden hebt. Daarna volg je een cipier naar de lift en je stapt uit op het kruispunt van vier lange gangen vol cellen. Daar is een kogelvrij aquarium voor de bewakers en een andere cipier neemt je over en doet een van de vier deuren naar een gang open en je sleept je kist achter hem aan naar één van de cellen. Ik kreeg cel 1 C 115.

Het eerste wat mij opviel toen de celdeur achter mij dicht sloeg, was het vogelconcert dat mij begroette vanuit het groen dat net zichtbaar was door het grote tralieraam boven de hekken, de muur, de rollen prikkeldraad, lichtmasten en camera's. Ik mocht geen Bijbel noch andere boeken meenemen en in die lege cel merkte ik hoe moe ik was. Liggend op mijn brits, die vast zat aan de muur met een plastic matras en driehoekig plastic kussentje, luisterde ik naar de vogels, buren die door hun ramen met elkaar praatten of met luide stem over de binnenplaats heen en weer converseerden in vele talen, af en toe wanhopige kreten, gebrul of prachtig gezongen Arabische gebeden, het luiden van kerkklokken in de verte, regelmatig

laag overvliegende straaljagers die oefenen voor de volgende (kern) oorlog en meestal ook het geluid van tv's en radio's. Je hoort ook de ingewanden van de gevangenis: sleutels, klikkende sloten en het dichtslaan van zware deuren, het rollen van een kar met een tank met heet water of eten, stemmen die grapjes maken, bevelen of hun geduld (bijna) verliezen, een voorbij slepende kist en de do-re-mi ding-dang-dong die voorafgaat aan een veelal onverstaanbare mededeling via de intercom.
Na een tijdje leerde ik op welk tijdstip er wat medegedeeld kon worden en kon ik het verstaan. Bijvoorbeeld om 06:25 kwam de Durchsage 'Arbeitsbetriebe fertig machen!'. Dan moeten de gevangenen die in de bakkerij, de keuken of in enkele bedrijven binnen de muren werken klaar staan om naar hun werk gemarcheerd te worden. Ik leerde dat je bij die 'Durchsage' op de maandag of donderdag op het knopje kon drukken als je wilde dat even later het luikje open zou worden gedaan zodat je je vuile was in een net er doorheen kon duwen.

bemensing van het Noëlhuis, links Frits ter Kuile

In Nederland was alles deze zomer weer normaal maar hoewel ik bij binnenkomst negatief testte, moest ik toch twee weken in quarantaine. Als om zes uur 's ochtends het luikje open gaat voor de 'Heiβwasser Ausgabe' en je kan zeggen of je al dan niet een schep oploskoffie in je hete water wil of als om zes uur 's avonds het luikje weer open gaat voor kruiden thee en brood: "Maske auf!". Voor het warme middageten moet je je stoel bij de celdeur zetten en zelf gemaskerd achterin de cel gaan staan en wachten tot het eten op de stoel staat en de deur weer gesloten is. Wij 'quarantaine mannen' worden om zeven uur 's ochtends samen gemaskerd buiten gelucht en vervolgens samen ongemaskerd in de douche gestopt …
De eerst dagen miste ik Aiyun, mijn wederhelft, de gemeenschap en het leven buiten meer dan ik had gedacht en voelde ik me licht schuldig omdat ik niet bij Onno's middelbare school diploma uitreiking kon zijn. Maar na een dag of vijf was mijn energie terug en had ik een aardige gevangenis routine met gebed, lichamelijke oefening (bijna 23 uur per dag in een kleine cel, dan moet je af en toe wat doen!), Russische schriftlezing om

mijn Russisch* wat op te frissen, post lezen & beantwoorden, lezen uit de bajes bib (O.a. de autobiografie van Nelson Mandela: geweldig!), 'leeg' zitten, liggen of voor het raam staan en kijken naar de gedachten die opkomen, luchten en douchen.
Dat douchen is meestal gezellig. Maar vanochtend werd iemand een beetje gesard en hij begon meteen te dreigen degene die aan het sarren was om te brengen. De gesarde was de enige moslim in de douche. Wat doe je dan? Ik heb niets gedaan, maar ik stond er gelukkig wel tussen. Ik douche altijd kort en toen ik me had afgedroogd, heb ik eerst een praatje gemaakt met de gesarde voordat ik voor mijn celdeur ging staan. Degene die sard is mijn buurman. Hij vindt gezelligheid en geborgenheid in een bende en hij moet nog ruim vijf jaar omdat hij drugs vervoerde in de trein en een wapen bij zich had om leden van een andere bende af te schrikken. Allemaal arme drommels die een nog groter potje van hun leven maken dan wij. Maar wij hadden vaak wel een betere start, een liefdevoller jeugd.
Na de quarantaine tijd lucht ik met ruim 100 anderen in de 'A Hof'. Ik jog tot een bewaker 'Halb Zeit!' schreeuwt en dan loop ik een eindje op met iemand. Wat een levens. Een Fransman wiens beste vriend in de vorige Duitse gevangenis zelfmoord pleegde. Een Oekraïense vrachtwagenchauffeur die net als ik boetes uit zit en twee kleinzonen heeft die in het Oekraiense leger vechten. Een 71-jarige schipper met een kunstbeen die graag vertelt over alle plekken in Nederland die hij vroeger met vrouw en kind bezocht. Een meneer in een rolstoel wiens vrouw net in een vrouwengevangenis is bevallen. Een dakloze Duitser die blij is even van de alcohol af te zijn en zijn cel deelt met iemand met wie hij het goed kan vinden. Een vriendelijke kok, een goedlachse houthakker en anderen die te veel marihuana planten hadden.
Een veganistische hippie die wegens structureel zwartrijden zit en vertelde onlangs eens naar de kerkdienst gegaan te zijn. In de lezing zei Jezus dat wie vrij van zonden was, de eerste steen naar een overspelige vrouw mocht gooien. Ik vroeg hem of hij misschien ook dacht dat Jezus tegenwoordig zou zeggen dat wie vrij van zonde is de eerste steen voor een gevangenis mag leggen? Want de meeste 'nette' mensen profiteren via hun banken, verzekeringen en pensioenpremies meer van een roofzuchtig & moorddadig systeem, dan de toch overwegend arme drommels hier. 'Amen!', zei hij.
De sfeer is gelukkig bovenal solidair. Iedereen probeert elkaar er doorheen te helpen door naar elkaar te luisteren, raad of een schouderklop te geven, met humor en door tips & trics met elkaar te delen.
Op een dag stond ik voor mijn cel deur te wachten toen ik zo'n 40 meter

verderop aan het eind van de gang door de tralies en het dikke glas van de deur bij het aquarium van de bewakers een groepje mannen zag staan. ‘De Wolga slepers’ flitste het door mij heen. Ik had dit schilderij van Ilya Repin jaren geleden gezien en er verder nooit meer aan gedacht en nu opeens, beng, daar waren ze. Ze droegen als groep en ieder als individu een zware last. Even later werden ze door mijn gang gedirigeerd en verdwenen door een deur die geen celdeur was. De volgende dag vroeg ik in de douche wie dat waren. ‘Das sind die von der Psychiatrie’.
Ik heb getracht om mijn tijd achter tralies als versterker te gebruiken voor de boodschap dat we beter af zijn door met eventuele bezetters de extra mijl te gaan, dan door hen te vuur en te zwaard te bestrijden. Dat is een beetje gelukt en ik neem hier de gelegenheid te baat om dat met je te delen in deel II, bajes reflecties.

**Zonder NAVO, strijdmacht en De Bom pogen na de Spanjaarden, de Fransen en de Duitsers de Russen allicht ook eens om ons te bezetten en als ik hun taal een beetje meester ben, kan ik hen iets beter liefhebben en weerstand bieden. Vandaar dat ik, vooral tijdens mijn negen maanden gevangenschap in 1984/85 omdat ik niet meedeed aan het hele dienstplicht gebeuren, Russisch heb geleerd.*

De Wolga slepers van Ilja Repin

Of Repin het schilderij als aanklacht tegen de sociale ongelijkheid in zijn land heeft bedoeld, weten we niet precies. Maar het is meer dan dat. Het schilderij straalt een voor iedereen herkenbaar gevoel van medelijden en bezorgdheid uit.

Geef je kleinkind een leefbare wereld cadeau

Door Willemien en Han Visser, Grootouders voor het klimaat

Het klimaat verandert door de manier waarop wij omgaan met onze planeet. Je ziet het weer steeds extremer worden. Tropische regenbuien en smeltende ijskappen. Snellere zeespiegelstijging dan gedacht. Zo'n wereld wil je niet. Wij zijn er zeker van dat we samen de wereld leefbaar kunnen houden! De oplossingen zijn voorhanden. In Nederland zijn de *Grootouders voor het klimaat* vanaf december 2016 actief. Als beweging oefenen we druk uit , bijvoorbeeld op de politiek. Als beweging stimuleren en inspireren we elkaar. En we kunnen de kennis en het bewustzijn vergroten bij anderen: er is dringend actie nodig van elke bewoner van onze planeet.

We nodigen je uit om mee te doen in deze beweging, of je nu grootouder bent of niet. Samen kunnen we veel meer doen en het mooie is: iedere bijdrage telt!

Op de Pleinbijeenkomst van 3 november was Yorian Bordes als gast. We hadden een opkomst van 16 grootouders. In aanvang weer bijgepraat over de stand van het Land en de organisatie van de Grootouders. Gevolgd door een redelijke uitgebreide verhandeling over de ERP bijeenkomst van 2 november en interactie met vragen en antwoorden tussen de aanwezigen.

Na een goede 50 minuten waren we toe aan een afronding, maar werden we door een flitsbezoek verrast door de Ministers van Stikstof en Landbouw. Ze konden onze aanwezigheid waarderen met bemoedigende woorden. Maar natuurlijk ook druk, druk, druk en snel verder.

Vervolgens kwam Yorian weer bij ons terug met in het kielzog mensen

van Miljeudefensie, die 59600 handtekeningen hadden overhandigd aan de eerder genoemde bewindspersonen. En als kers op de taart zijn enige aanwezigen op de film gezet met pakkende bewoordingen over het doel en inhoud van het Grootouder-schap, gelardeerd door stukjes pakkende tekst. Kortom: het was een goede bijeenkomst.

Op de bijeenkomst op 6 oktober waren 30 Grootouders aanwezig bij de hoofdingang van de 2e kamer om op de ons bekende gepaste wijze onze bezorgdheid voor het klimaat te laten blijken en een gesprek aan te gaan met de Ambassadeur Sustainable Development van het ministerie van Buitenlandse zaken, de heer René van Hell.
Na een inleiding door kerngroep lid Hans van Dijk over onze bezorgdheid over de ongelijke- en soms gevaarlijke manier van handel drijven met verre buitenlanden probeerde hij ons te overtuigen van de aandacht en investering van duurzame duizelingwekkende miljoenen door Nederland. Meermalen bevestigd door de meegekomen collega van dezelfde dienst.
De Grootouders waren in de gelegenheid om vragen te stellen over het beleid in handel, maar ook het duurzaam ontwikkelen van energie op land en op zee/oceaan en de bezorgdheid over een toekomstige mondiaal voldoende hoeveelheid van goed drinkwater.
Na afloop waren we vrij unaniem dat dit een geslaagde actie was, met de belofte om over een jaar weer met elkaar in gesprek te gaan over de voortgang. Ik ben niet wantrouwend, maar denk dat het goed is om volgende keren een auditieve manier van registratie te laten meelopen.
Het was een historisch bijeenkomst op het Ireneplantsoen, want we zijn opnieuw en volhardend gesommeerd om ons van deze nuttige en goede demonstratieplek te verwijderen. Een drietal andere Kernleden had er de handen vol aan om de Hermandad er van te overtuigen dat we geen kwaad in de zin hadden, noch de orde te verstoren.
We hebben de geplande tijd geheel vol gemaakt. Ook is ons een audiëntie met de Burgemeester, dan wel ander bevoegd Opperhoofd beloofd om te horen bevestigen dat we ons in niet toegestaan gebied bevonden en zo ja, waar dan een andere - voor ons geschikte plek - aangewezen kan worden.

Warmetruiendag: 10 febr. 2023

https://klimaatverbond.nl/

Jaaa... het Warmetruienseizoen is weer begonnen! Energiebesparing staat vanwege de energie- én klimaatcrisis met stip op 1 en daarom hebben veel mensen deze winter al elke dag Warmetruiendag. Nu is dus hét moment om de impact van deze collectieve actie te ervaren. Samen met al onze Warmetruiendagvrienden bereiken we een gigabesparing van 6,3 miljoen kilo CO2-uitstoot.

Een kapitein van een slavenschip

Door Rutger Bregman, de Correspondent: uit 'Zes tekenen dat je aan de verkeerde kant van de geschiedenis staat'

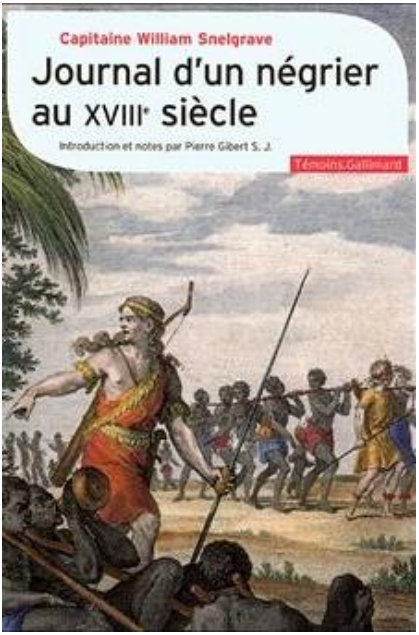

Een van de bizarste anekdotes die ik ooit tegenkwam in een geschiedenisboek, kwam uit de memoires van de Britse kapitein William Snelgrave. In 1734 publiceerde hij een verslag over zijn tijd als slavenhandelaar. Zo schreef hij over die keer dat hij door de vorst van Ardra, een koninkrijk aan de West-Afrikaanse kust, was uitgenodigd voor een feestmaal.

Snelgrave wilde geen nee zeggen, want de koning was een goede leverancier van slaafgemaakten. Maar omdat hij Afrikanen zag als 'woeste brute kannibalen', nam hij voor de zekerheid tien matrozen mee, bewapend met pistolen en musketten. De koning wachtte hen op, 'zittend op een stoel, onder enkele schaduwrijke bomen'. Terwijl Snelgrave zijn geschenken presenteerde, zag de kapitein dat ze omringd waren door minstens vijftig krijgers met bogen, speren en zwaarden. Gelukkig was de sfeer al snel gemoedelijk. De vorst bleek in zijn nopjes met de cadeaus en het feestmaal kon beginnen, ware het niet dat de kapitein ineens, vanuit zijn ooghoek, een jongetje zag. Een dreumes was het nog maar, hoogstens anderhalf jaar oud. Het kind zat vast aan een paal, en er stonden twee priesters naast.

'Wat is de reden dat het kind zo is vastgebonden?' vroeg de kapitein aan de koning. Die antwoordde dat het jongetje 'die nacht geofferd zou worden aan zijn God *Egbo*'. Even wist Snelgrave niet waar hij het moest zoeken. Woedend beval hij zijn matrozen om het kind te bevrijden. Onmiddellijk trokken ook de krijgers van de koning hun wapens en stonden de Europeanen en de Afrikanen lijnrecht tegenover elkaar.

De koning riep dat Snelgrave het jongetje niet zomaar kon afpakken, want het was zijn bezit. Snelgrave brieste dat zijn geloof 'expliciet verbood om zoiets gruwelijks te doen als het doden van een arm en onschuldig kind'. Had de vorst van Ardra nooit gehoord van de Gulden Regel, die 'grote wet van de menselijke natuur'? *Voor wie (ook) nog nooit van deze regel heeft*

gehoord: 'Wat gij niet wilt dat u geschiedt doe dat ook een ander niet'. Wikipedia wijdt er een hele pagina aan. Wist de majesteit niet dat je anderen moet behandelen zoals je zelf ook behandeld wil worden?
De ruzie werd eenvoudig opgelost. Kapitein Snelgrave kocht het jongetje voor zes blauwe kralen, en de rest van het samenzijn verliep in opperbeste stemming. De mannen zetten het op een zuipen en sloegen liters palmwijn achterover. Op de terugweg vroeg Snelgrave aan een van zijn matrozen of hij 'een moederlijke vrouw' wist die voor de dreumes kon zorgen. Jazeker, zei de matroos. De dag ervoor hadden ze nog een vrouw gekocht met 'veel melk in haar borsten'. Zodra ze weer aan boord kwamen van hun slavenschip stoof een zwarte vrouw op het jongetje af, 'met grote gretigheid, en trok hem uit de armen van de witte man die hem vasthield'. Wat bleek: het was de vrouw aan wie de matroos al had gedacht. Sterker nog, zij was de moeder van het kind.
Zo ontvouwde zich een aangrijpend tafereel. 'Ik denk', schreef kapitein Snelgrave in zijn memoires, 'dat er nooit een ontroerender gezicht was dan bij deze gelegenheid, tussen moeder en haar kleine zoon.' De kapitein kreeg een applaus van alle Afrikanen en er werd een lied aangeheven ter ere van zijn heldendaad. Niet veel later voer Snelgrave naar de Caraïben, waar hij moeder en zoon verkocht, samen met zijn driehonderd andere gevangenen.

Wie tegenwoordig het verhaal leest van kapitein Snelgrave, zou weleens moedeloos kunnen worden. Hoe kon hij zich op de Gulden Regel beroepen, die hij nota bene 'de grote wet van de menselijke natuur' noemde, terwijl hij zelf werkte als slavenhandelaar? Als iemand zó blind kon zijn voor zijn eigen verdorvenheid, is de kans dan niet groot dat wij ook nog fout zitten?
Bedenk: hoe dapper je bent is altijd relatief. Tegenwoordig is het niet zo moeilijk om tegen de slavernij te ageren, maar in de achttiende eeuw was het levensgevaarlijk. En naar de maatstaven van vandaag hadden zelfs de grootste pioniers hun blinde vlekken.

Behandel de ander zoals jezelf behandeld wilt worden

Geen Henk of Piet, maar Mohammed

Door INLIA (Internationaal Netwerk van Lokale Initiatieven met Asielzoekers)

Weet u nog; die veertig mannen in de crisisopvang in de Laarkerk? Die sliepen in de vergaderkamers en de soos, waren blij onderdak te zijn, namen de vrijwilligers het werk uit handen door zelf te koken, dweilen en schrobben én poetsten 25.000 stoeltjes op de TT-tribunes in Assen. Die groep zit nu in het Wapen van Vries, bij uitbaters Herma en Gerard. Het is een hechte club geworden. Herma en Gerard Spaargaren van het Wapen van Vries werken al jarenlang in wat vroeger de horeca werd genoemd en tegenwoordig de 'Hospitality' heet; de sector die draait om gastvrijheid. Van voetbalkantine tot hotel, van manege tot restaurant: ze hebben het allemaal gedaan. Want werken met gasten is het mooiste wat er is, volgens Herma en Gerard. "Of ze nu Henk of Piet heten of Mohammed", zegt Herma.

Het is maar goed dat ze van hun werk houden, want Herma en Gerard wonen zelf ook in het hotel. Op een van de kamers. De kok ook trouwens. Ze zijn dus altijd beschikbaar voor een praatje, vragen, hulp, wat dan ook. En daar wordt veelvuldig gebruik van gemaakt. "Ze komen heel veel bij ons", zegt Gerard met een glimlach.

Hotel Het Wapen van Vries

Dat het echtpaar en de kok er 's nachts ook zijn, is handig: zijn ze gelijk ter plekke mocht er een noodgeval zijn. (Of 'gedoe', zoals sommigen in het dorp vreesden.) Bij de start was er bij enkele mensen boosheid over de korte termijn waarop omwonenden werden geïnformeerd. Herma hoopt dat diegenen beseffen dat de nood aan de man was. Mensen lagen buiten, in weer en wind, zonder sanitaire voorzieningen en zonder medische zorg (waarover ze later nog een boekje open doet).

Nog meer hoopt Herma dat de mensen die boos of verontrust waren over de komst van asielzoekers eens een praatje maken met de mannen. "Dan merk je vanzelf dat ze net als jij en ik en ieder ander zijn. Er is een beeld 'donkere mannen: overlast'; onzin. Daardoor zie je niet eens meer dat dit

mensen zijn. Daar moeten we echt mee ophouden."
Ze haast zich te benadrukken dat veel buren positief tegenover de opvang stonden. "Ik hoop dat we dat 'olievlekje' kunnen uitbreiden, met positieve ervaringen." In dat verband kwam het verschrikkelijk slecht uit dat er door het COA recent ineens twee Algerijnse mannen in het hotel werden geplaatst. Die gedroegen zich vervelend tegen de andere gasten en leken onder invloed. Drugs en drank zijn streng verboden door het hotel en INLIA. Er is voor gezorgd dat de twee nog diezelfde dag naar Ter Apel werden gebracht.
INLIA sloot een contract met het hotel om er voor een langere periode mensen op te kunnen vangen in het kader van de crisisopvang die de stichting op verzoek van het Rijk organiseert. Die vindt veelal in kerken plaats, maar voor kerken is het ingewikkeld om maandenlang een grotere groep op te vangen. Een aantal weken vergt al heel wat inzet van vrijwilligers en kerkruimtes worden vaak al druk gebruikt. En het Rijk heeft nog steeds een groot tekort aan opvangplaatsen. Het contract met het Wapen van Vries kwam dus als geroepen.

De gasten moeten hun kamers hier met z'n vijven of drieën delen. Een paar kamers zijn zo klein dat ze daarin slechts met z'n tweeën bivakkeren: luxe! De laatste kamer beneden is in gebruik als kantoor van INLIA. De INLIA-medewerkers coördineren de contacten met de IND, het COA en de kerken, de vrijwilligerslessen Nederlands (daar is grote belangstelling voor) en andere activiteiten of uitjes.
Mensen hebben ritme en structuur nodig, weten ook Gerard en Herma. Ze legden contact met de sportschool in het dorp; de mannen kunnen daar nu dagelijks terecht. Er wordt gretig gebruik van gemaakt. Net als van de fietsen van het hotel. "En ze fietsen hard, joh! Je moet ze echt manen tot rustiger fietsen", lacht Gerard, "Er is er al wel eens eentje over de kop geslagen. Lag 'ie in de berm. Ambulance erbij. Wij ons zorgen maken - ook over hoe dat moest met de ziektekosten, trouwens! Maar het liep allemaal los."
Je maakt wat mee als hotelier. Hebben ze bijvoorbeeld een jongen met familie in Nederland, helpen ze hem een ov-kaart aan te schaffen, heeft 'ie

niet begrepen dat hij ook moest inchecken bij de NS. Worden ze gebeld door een conducteur “Ik heb hier een zwartrijder en hij heeft geen identiteitskaart bij zich, maar wel uw telefoonnummer”. Zij uitleggen. Het kwam goed; de jongen kreeg geen boete.
Acht nationaliteiten zitten er. En het mooie is: in de loop van de weken bleek het echt een vriendengroep. Een van de gasten beaamt het: “Komt omdat we samen in de Laarkerk zaten.”

Toen er eind oktober een nieuwe gast bij kwam, stond de hele club buiten om hem te verwelkomen. “Die jongen hebben we voor de dood weggesleept”, vertelt Herma.
“Je zag aan z’n koppie dat hij zóveel pijn had. Dat joch had zeven maanden gelopen. Had zijn schoenen helemaal kapot gelopen. Zijn voeten waren blauw, de pus liep eruit, de ontsteking was helemaal naar binnen geslagen. Hij moet zo ongelooflijk veel pijn hebben gehad”, ze schudt haar hoofd. Herma haalde verband en schakelde een verpleegkundige uit Zuidlaren in. “Die zei later ook: dit was kantje boord.”
Na een intensief behandeltraject is de jongen uit Syrië er weer bovenop. “Hij helpt veel mee in de keuken. En hij fietst. Ach, het is zo’n leuk joch.”
Herma valt even stil. Bedachtzaam: “Je moet ook niet alles willen weten, over wat ze allemaal hebben meegemaakt. In hun land en op de vlucht. Ze hebben afgrijselijke dingen meegemaakt en gezien.”
Soms merk je dat ineens. Bijvoorbeeld wanneer de wijkagent een kop koffie komt halen. Een boom van een kerel in uniform. “De mannen schrokken zich dood, joh.” In veel landen waar asielzoekers vandaan komen, heb je van geüniformeerde mannen immers veel te vrezen. Herma en Gerard legden snel uit: “Theo is een vriend.” De opluchting was bijna tastbaar.
Ondertussen is het tijd voor de lunch. Een paar mannen helpen in het restaurant met het verschuiven en dekken van de tafels. Gezellig. Gerards oog valt op een grote, ingelijste foto; hij haalt hem van de muur: een groepsfoto. “Dat wilden ze graag: iedereen samen op de foto, met ons, vóór het hotel. Mooi hè?”
Nu maar hopen dat het olievlekje inderdaad steeds groter wordt.

Woodbrooke, Quakercentrum Cursussen

Bron: https://www.woodbrooke.org.uk/the-woodbrooke-centre/

Vrienden in het hele land

Lokale/regio Quaker bijeenkomsten:

Je bent van harte welkom!.
Van leden wordt verwacht dat ze financieel bijdragen aan (zie bankrekeningen hieronder):
1. De landelijke (jaarvergadering) Quakers
2. De lokale/regiogroep (maandvergadering)
3. Abonnement op de Vriendenkring

Iedereen kant ook bijdragen aan het Quakerhulpfonds voor giften voor Quakerprojecten (al of niet vermelden welke)

Quaker Secretariaat: Religieus Genootschap der Vrienden (Quakers). Website: quakers.nu (Peter Spreij) e-mail: *secretariaat@dequakers.nl.*
Penningmeester Nederlandse Jaarvergadering: (Frits Nieuwerth van den Akker) Bankrek. NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers.
Quaker Bibliotheek: Vossiusstraat 20, 1071 AD Amsterdam, open op afspraak 'Bibliothecaris: Marianne IJspeert, tel. 020-6125703 (06-12730475).
Quaker Literatuur: e-mail: *literatuur@Quakers.nu*. Bankrek.: NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers, m.v.v. Quaker Literatuur.
Amsterdamse Maandvergadering: Schrijver: Marianne IJspeert, W. de Zwijgerlaan 21-lll, 1056JD Amsterdam tel. 020-6125703, e-mail*: mijquak.1@online.nl* Bankrek.: NL81 INGB 0004 9200 51 t.n.v. A'damse MV Quakers.
Driebergen groep: Quakers t.a.v. W. Douma, Villa Xaverius, Rijsenburgselaan 11, 3972 EG Driebergen- Rijsenburg, contact: *Quakers@marielke.nl.*
Haagse Maandvergadering: Schrijver: Eoin Dubsky, e-mail: *haagsevrienden@Quakers.nu,* Haagse Maandvergadering, Stadhouderslaan 8, 2517 HW 's-Gravenhage. tel. 070-3600621, Bankrek.: NL54 TRIO 0320 1956 78. t.n.v. Haagse Vrienden, Quakers.
Midden- en Zuid-Nederlandse Maandvergadering: Schrijver: Els Ramaker, Prinses Marijkelaan 31, 4002AT Tiel, tel. 0344 606818/0636361350, e-mail: *els@ramaker.me,* Bankrek.: NL67 TRIO 0197 6518 52 t.n.v. MZNMV Quakers.
Deventergroep: Inlichtingen: Frieda Oudakker 0644794366, email: *friedaoudakker@gmail.com.*
Noord Oost Nederlandse Maandvergadering: Schrijver: Kees Nieuwerth; Hoofdstraat 26; 9514 BE Gasselternijveen; *k.nieuwerth@wxs.nl.* Bankrek.: NL07 TRIO 0320 1956 51 t.n.v. Quakers NON MV.
Quaker Hulpfonds: Schrijver: Corien van Dorp. Bankrek: NL94 TRIO 0338 4113 64. t.n.v. Quaker Hulpfonds, Quakers. Email: *Hulpfonds@quakers.nu*.
Vrienden voor Brussel (VVQREA): Schrijver: Corien van Dorp, tel: 070-3867309. E-mail: *vvqrea@gmail.com.* Bankrek. NL93 TRIO 0391 2219 65 - t.n.v.: Vrienden van de Quakerraad. **Vriendenkring:** Per 1 jan. 2019 de abonnementsprijs van de Vriendenkring: €30,- voor Neder- land en €75,- voor Buitenland (ook Europa). NL65 TRIO 0212 3772 64 t.n.v. Quakers met vermelding van 'Abonnement Vriendenkring'. E-mail: *vriendenkringredactie@gmail.com*

Waar zijn Quakerbijeenkomsten?

Wijdingssamenkomsten in Nederland en België
Gebruik email of telefoon om te zien of we fysiek of online bijeenkomen.

'Quakers en ik' do 19 jan. online 20.00-21.15
Opgeven bij *marliestjallingii@home.nl*

Amsterdam	Iedere zondag 10.30	Vossiusstraat 20, Amsterdam, info: 020-6125703 e-mail: *mijquak.1@online.nl*
Antwerpen	Geen vaste tijdstippen	Info: Jan Peeters, tel.: 0032.15.24 75 10 *e-mail: boekrijk@hotmail.com*
Bennekom	MiZuNe 2e en 4e zondag vd maand, 10.30 neem contact op met Els Ramaker	Commandeursweg 44, 6721 ZM Bennekom, *e-mail: els@ramaker.me*. De 2e zondag: een gesprek vanuit de stilte en daarna wijdingssamenkomst tot 11.30.
Brussel	Iedere zondag 11.00 *https://quakers-belux.org*	Quaker House, Square Ambiorix 50, 1000 Brussel, tel.: 00.32.2.230 49 35
Den Haag	Iedere zondag 10.30 HapStilSnap: 1x per mnd. 18:15 Graag vooraf aanmelden	Stadhouderslaan 8, Den Haag. Kinderen zijn altijd welkom.. email: *haagsevrienden@quakers.nu.* Info: tel. 070-3600621 online zie de link op de website *quakers.nu*
Driebergen	Iedere 1e zondag v.d. maand 10.30.	Onze kinderen verheugen zich op gezelschap! Voor informatie: 0648255846 of per mail: *Quakers@marielke.nl*
Deventer	10.30 Iedere 3e zondag vd mnd. Gespreksavond: info bij Frieda.	Meester Geertshuis, Assenstraat 20, Meld je aan *friedaoudakker@gmail.com* tel. 0644794366, email:
Gent	2e woensdag 20.00-en 4e zondag 11.00. zie *www.-facebook.com/QuakersGent*	In Buurthuis Het Hoeveke Patijntjestrt 62. Gent. info: *Quakercirkels@gmail.com.*
Groningen	2e en 4e zondag 10.30 in De Poort, Moesstraat 20, 9717JW Groningen,	Kinderen zijn welkom! Graag tevoren doorgeven aan: Kees Nieuwerth e-mail: *k.nieuwerth@wxs.nl;* tel. 050-5712624
Zwolle	11 januari (2e wo van de maand) 17.30-19.00, huiskamerbijeenkomst.	Hap-Stil-Snap 06-23869715, aanmelden bij *marliestjallingii@home.nl.*

Iedere Zondag Online Wijdingssamenkomsten 10.30 iedereen (in de hele wereld) welkom, gesproken taal vooral Nederlands Gastheer: Charles Tauber. Meeting ID: 309 877 1347; Passcode: Tauber; tel.: +31 20 794 7345.
nttps://us02web.zoom.us/j/3098771347?pwd=eEdtNHR5Q2pDSFpSb0dLbzJwNjhUUT09

Afschaffing slavernij

Wat de slavernij allemaal in de praktijk betekende

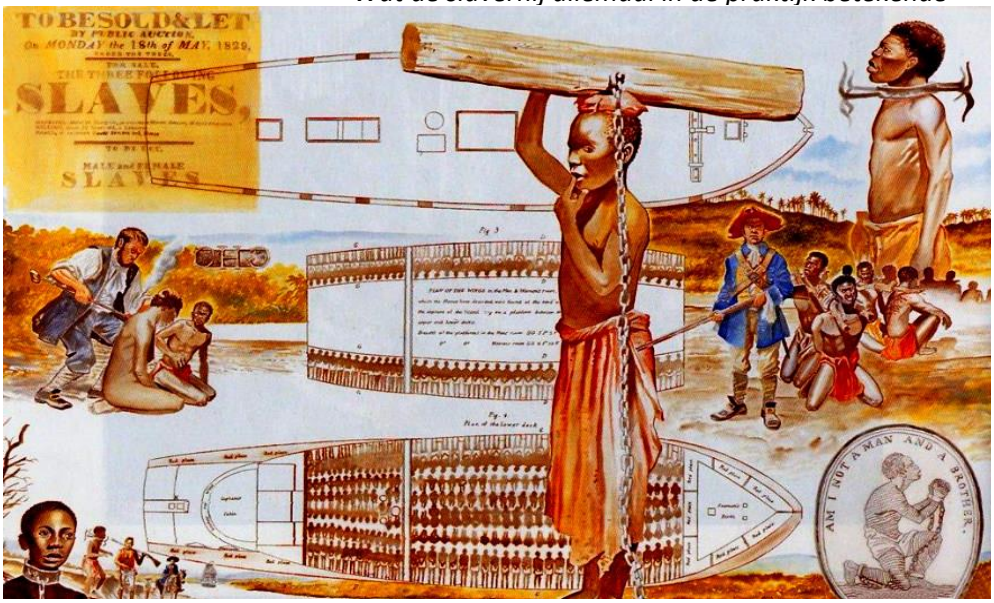

Hoe streden deze mensen tegen de slavernij en voor gelijke burgerrechten?

Benjamin Lay

Olaudah Equiano

Anthony Benezet

Elizabeth Freeman

Lucretia Mott

John Woolman

Levi Coffin

Rosa Parks en Martin Luther King

Hoe kunnen wij de strijd voor vrede, klimaatrechtvaardigheid en andere wereld-problemen voeren? Wat kunnen we leren van deze activisten?